

NOTA VERMINDERING VAN PLANLAST I.F.V LOKALE EN REGIONALE BESTUREN

Samengevat

Deze nota van het kabinet van Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel werd geschreven als reactie op het onderzoek van het Instituut van de Overheid “Project vermindering planlast lokale besturen”. Deze reactie komt er op uitdrukkelijk verzoek van de minister M. Keulen t.g.v de laatste stuurgroep van het onderzoek. De nota formuleert, zoals gevraagd, een aantal bedenkingen bij het onderzoek. Tegelijkertijd verduidelijkt ze de visie, principes en concrete aanpak m.b.t de beleidsvoering m.b.t gemeente- en provinciebesturen vanuit de bevoegdheden Cultuur, Jeugd, en Sport en geeft aan hoe deze in de nabije toekomst via aanpassingen van decreten verder concreet zullen worden toegepast. Tenslotte formuleert de nota een aantal concrete bedenkingen bij het onderzoek.

Inhoud

1	VOORAF	2
1.1	EEN ONBETWISTE RELEVANTIE	2
1.2	HET PERSPECTIEF VAN HET ONDERZOEK	2
2	DE KERN VAN DE ZAAK: UITGANGSPUNTEN VOOR EEN BESTUURLIJKE RELATIE.....	3
2.1	EEN GEACTUALISEERDE VISIE EN BELEIDSVOERING	3
2.1.1	<i>Basisvisie</i>	3
2.1.2	<i>Planlust en -onrust</i>	3
2.1.3	<i>Geactualiseerde en concrete uitgangspunten (2006)</i>	4
2.2	RELATIE TOT HET ONDERZOEK.....	5
3	CONCRETE AANPAK VOOR DE VOLGENDE JAREN.....	5
3.1	DECREET LOKAAL CULTUURBELEID	7
3.1.1	<i>Minder beleidsplanlast</i>	7
3.1.2	<i>Deregulering</i>	7
3.2	DECREET GEMEENTELIJK EN PROVINCIAAL JEUGDBELEID	7
3.2.1	<i>Voorstel van decreet 2005</i>	7
3.2.2	<i>Uitvoeringsbesluit 2006: reeds principiële goedgekeurd op de regering</i>	7
3.2.3	<i>Ontwerp van decreet 2006: binnenkort voor principiële goedkeuring op de regering</i>	8
3.3	DECREET LOKAAL SPORTBELEID	8
4	CONCRETE AFWEGINGEN BIJ HET ONDERZOEK.....	8
4.1	SPECIFIEKE OPMERKINGEN.....	8
4.2	REFLECTIE BIJ DE AANBEVELINGEN	9

1 VOORAF

1.1 Een onbetwiste relevantie

Het voorbije decennium is de relatie tussen de Vlaamse overheid en de gemeente- en provinciebesturen op het vlak van cultuur-, jeugd- en sportbeleid drastisch veranderd. Het jeugdwerkbeleid (decreet 1993) heeft hierbij vernieuwende trends gezet die ook in de daaropvolgende decreten voor lokaal cultuurbeleid en het nakende decreet op het lokaal en regionaal sportbeleid herkenbaar zijn.

De partners in deze relatie zijn sterk geëvolueerd, zowel Vlaamse en lokale overheden als de betrokken particuliere sectoren. De ervaringen van de voorbije jaren maken duidelijk dat deze relatie dringend toe is aan ontvetting van administratieve lasten en het scherper beschrijven van een gewenst maar zeker ook gemeenschappelijk beleidsproject. Vanuit dit perspectief staat de relevantie van gedegen onderzoekswerk buiten kijf. De minister van Cultuur, Jeugd en Sport is eveneens uitdrukkelijk vragende partij om de administratieve lasten in dit perspectief vergelijkbaar te meten en te toetsen aan criteria zoals doelmatigheid, beleidsverrijking, democratisering van beleid en vooral aan een wederzijds gewenste verhouding tussen de lokale en regionale besturen en de verschillende gespecialiseerde, sectorale beleidsprojecten van de Vlaamse overheid.

1.2 Het perspectief van het onderzoek

Het voorliggend onderzoek belicht de relatie tussen de Vlaamse Gemeenschap en de lokale besturen vanuit een erg beperkt perspectief, nl. het bestuurlijke en – nog meer beperkt – geschetst vanuit een erg restrictieve invulling van het begrip “doelmatig”. Daarbij wordt het begrip efficiënt of planmatig gedefinieerd als snelle, productgerichte en een zo beperkt mogelijk personeels- en middelenintensieve beleidsvoering. Deze uitdrukkelijk teleologische of doel- en systeemrationele invulling van efficiëntie staat echter in spanning tot een meer procesgerichte benadering, waarbij een communicatieve rationaliteit zwaar doorweegt (maatschappelijke gedragenheid is breder dan bestuurlijke gedragenheid).. Dit maakt een reflectie op dit onderzoek moeilijk, want de uitgangspunten zijn eigenlijk als voorspeller van de uitkomst: alsminder a priori gedefinieerde lasten. Het is duidelijk dat het premisse ‘alsminder’ in elk onderdeel van het onderzoeksproces en het eindrapport aanwezig is.

Nochtans is het logisch (en behoeft het geen onderzoek) dat elke interventie van bijv. een centraal bestuur onvermijdelijk leidt naar tijds- en middeleninvestering bij alle betrokken overheden en actoren. Dit kan zelfs een bewuste keuze zijn: de vernetwerking van de overheidsniveaus, middenveld, organisaties, instellingen, verenigingen en burgers om hen in een gemeenschappelijk beleidsproject te activeren.

Als de o.i. beperkte uitgangspunten van dit onderzoek gekoppeld worden aan publieke standpunten van o.a VVSG en sommige burgemeesters, dan lijkt het wel of zulk onderzoek direct aansluit bij een discours om sectorale beleidsprojecten alsminder meer te beperken en hen te begeleiden naar intergratie in het gemeentefonds (cfr. De evolutie van de investeringsfondsen).

De terechte verzuchting naar verdere ontkokering wordt hierbij quasi gratuite als extra argument ingebracht. Men vergeet daarbij het agogische perspectief: sectoren en actoren worden maar tot ontkokering bewogen als ze zichzelf ten volle erkend voelen en vanuit een gevoel van gelijkwaardigheid bondgenootschappen en strategieën met andere actoren en sectoren ‘durven’ aangaan. Zo wordt het moeilijk om bijv. een brede school te creëren, een categoriaal jeugdbeleid in gang te duwen, een lokaal vrijetijdsbeleid voeren ... We gaan aan deze belichting van de werkelijkheid voorbij indien we de beleidsintegratie of –afstemming als een vanzelfsprekendheid benoemen. Alhoewel inzichten geleidelijk wijzigen, toch bewijst de werkelijkheid op het terrein dit nog lang niet. Bekeken vanuit de Vlaamse overheid, lijkt de huidige situatie veel meer op een fase van overtuiging dan een van implementatie. Het voeren van forcing, de vanuit een onderzoekswetenschappelijk oogpunt wat opmerkelijke en betwistbare ondertoon van dit onderzoeksrapport en van een deel van de VVSG-standpunten, veroorzaakt (wellicht) eerder een antireflex dan een constructieve medewerking in een proces naar een meer doelmatige verhouding.

Daaraan gekoppeld leeft de stellige overtuiging dat het discours over planlast bewust maar vaak foutief wordt versterkt. Het lijkt evident dat niet alleen de aard maar ook de contingentie van beleidsmaatregelen leiden naar overlast. Maar deze vaststelling krijgt in dit onderzoek een eerder journalistieke dan academische uitvergroting. De mondelinge voorstelling van de onderzoeksresultaten aan de stuurgroep illustreerde dit overduidelijk. Het onderzoek drijft op de bevraging van drie gemeenten – in elke gemeente drie getuigen. De onderzoekers

refereren aan ander onderzoek met soortgelijke vaststellingen, maar in de referenties ontbreekt elke verwijzing naar afgewerkt, in deze relevant en recent onderzoek m.b.t jeugdwerk- en sportbeleid.

De geformuleerde hypotheses en oplossingsstrategieën zijn causaal moeilijk te verbinden aan het empirisch verzamelde materiaal, laat staan aan een objectieve lezing van de decreten en de recente evoluties ervan. In een aantal gevallen lijken de respondenten duidelijk gevat door planlastverwarring. Men ziet de zogenaamde tips en tricks -waar men, zo blijkt ook uit het onderzoek, zelf om vraagt – verkeerdelijk als planlastverplichtingen. Men vraagt een flexibele overheid die inspeelt op nieuwe kansen en uitdagingen, maar men verwijt diezelfde overheid weinig regelvastheid en instabiliteit wanneer ze haar regels, onder meer daarom, aanpast.

De respondenten geven ook blijk van verschillende verwachtingen en weinig eensgezindheid. Zo is er bijvoorbeeld geen éénduidig signaal vanuit het gemeentelijk niveau naar de sturing toe. Enerzijds vraagt men zo weinig mogelijk managementsrichtlijnen, anderzijds vraagt men de Vlaamse overheid wel duidelijker te sturen, bijvoorbeeld op het vlak van de burgerparticipatie (marktgeöriënteerd werken). Het beperkt aantal betrokken gemeentes en het beperkte aantal aanspreekpunten in die gemeentes leiden er toe dat over deze of gene richting in het kader van dit onderzoek geen sluitende uitspraken kunnen worden gemaakt.

Het onderzoek focust ook uitsluitend op de verhouding Vlaamse overheid - lokale Besturen alsof behoorlijk bestuur een bipolaire aangelegenheid zou zijn. De realiteit is stukken complexer. In de realiteit zijn er veel meer netwerkverbindingen, belangenlijnen, beleidsoverwegingen. Deze worden, misschien nog veel intenser dan door de verhouding tussen twee beleidsniveaus, uitgetekend door (middenveld)actoren binnen verschillende sectoren, burgers en belangengroepen. Behoorlijk bestuur is juist het vinden van een evenwicht tussen de beleidsintenties van de overheden en de noden, verzuchtingen en behoeftes van burgers en maatschappelijk veld anderzijds. Alhoewel oorspronkelijk ook lokale particuliere actoren als belangrijke actoren werden gezien, is het duidelijk dat deze scope in de loop van het verdere onderzoek steeds meer aan belang inboette. Dat leidt er onder meer toe dat de betrokkenheid van of het partnerschap met het maatschappelijk middenveld en de burgers zelfs niet meer als een sterkte wordt opgenomen in de toch wel heel beperkte SWOT-analyse van de plannen. Over een democratisch deficit gesproken. Kortom: een beperking van wat als bestuurlijke planlast wordt beschreven, zal mogelijks de plan- en verantwoordingslast bij het particuliere verenigingsleven weer verhogen.

2 DE KERN VAN DE ZAAK: UITGANGSPUNTEN VOOR EEN BESTUURLIJKE RELATIE

2.1 Een geactualiseerde visie en beleidsvoering

2.1.1 Basisvisie

Het Vlaams cultuur-, jeugdwerk- en sportbeleid kiest heel uitdrukkelijk en voor elk van deze sectoren apart, voor een gemeenschappelijk beleidsproject met de gemeente- en provinciebesturen. Niemand zal ontkennen dat de Vlaamse beleidsvoering aan impact, efficiëntie en effectiviteit wint door een verregaand bondgenootschap met deze besturen, een samenwerking van autonome besturen.

Het beleid wordt er dus beter door, omwille van:

- De synergie met de lokale beleidsvoering: een elkaar versterkende aanpak, aanvullende inzet van middelen, gezamenlijke mobiliseringskracht;
- De Vlaamse beleidsvoering wordt slagkrachtiger omdat de concretisering ervan rekening houdt met de uiteenlopende lokale realiteit, gebruik maakt van de lokale knowhow en betrokkenheid genereert en behoudt;
- De groei van een vanzelfsprekend, duurzaam verband tussen de Vlaamse beleidsvoering op schaal van de gemeenschap (o.a ondersteuning van landelijke actoren enz.) en de lokale of regionale praktijk. Deze werken immers wederzijds beïnvloedend;
- De versterking van een actuele visie op (lokale) democratie, het stimuleren van een interactieve bestuursstijl.

2.1.2 Planlust en -onrust

Wij zijn ons er van bewust dat deze visie het gevaar in zich zou kunnen dragen om enerzijds betutteling en anderzijds overbodige administratieve belasting te veroorzaken... en dit ook veroorzaakte.

Tijdens de voorbije jaren zijn de lokale en regionale besturen (zoals ook de Vlaamse overheid) drastisch veranderd. Er is niet alleen het recente gemeente/provinciedecreet, maar er is reeds langer een geactualiseerd en geobjectiveerd personeelsbeleid, met een nadruk op bijscholing. En natuurlijk groeide er steeds meer ervaring bij het concretiseren van lokale interactieve beleidsplanning. Specifiek onderzoek hieromtrent (o.a. drie onderzoeksprojecten rond lokaal jeugdbeleid, een evaluatieonderzoek sportbeleid, een recente bevraging binnen de bibliotheeksector) gaven een sterke inventaris van sterktes en zwaktes, maar toonden in elk geval een door de betrokkenen als redelijk tot erg succesvol geëvalueerde praktijk met een sterk pleidooi voor het behoud van de sectorale beleidsplannen.

Het zijn de specifieke lokale actoren (schepenen, gespecialiseerde ambtenaren, verenigingen, instellingen, ...) die heel expliciet pleiten voor meer gedetailleerde regelgeving en zeker voor aparte en sterk op de identiteitsvorming van specifieke sectoren gerichte maatregelen.

Ook het gespecialiseerde middenveld op Vlaams niveau (landelijke sociaal-culturele actoren, belangenverdedigers, steunpunten, verenigingen van gespecialiseerde ambtenaren enz.) pleit sterk voor deze gecibleerde benadering.

Deze beïnvloeding staat in schril contrast met wat door de VVSG als formele standpunten wordt bepaald. Niet zelden is het advies van een gespecialiseerde VVSG-commissie niet te rijmen met de officiële standpunten of memoranda.

Een soortgelijke discrepantie vinden we in het onderzoek. De vele intensieve en zeer diepgaande discussies met schepenen en ambtenaren geven een diametraal verschillend beeld dan gearticuleerd door dit onderzoek. Het onderzoek – zeker tijdens de voorstelling van de onderzoekers aan de stuurgroep – sprak zich bijzonder denigrerend uit over de kwaliteit van de bestaande beleidsplanning. Dit is niet alleen onwaar maar klinkt ook beledigend voor vele politici, schepenen en middenvelders die zich hierin met veel enthousiasme en stijgende bekwaamheden engageren.

Tenslotte ervaren voornoemde ‘sectorale’ actoren de plannen en de inhoudelijke voorwaarden die er aan worden gesteld dikwijls ook als mogelijkheden, uitdagingen of impulsen voor het doorbreken van schotten dan voor het instandhouden ervan. Zonder jeugdwerkbeleidsplan zouden er in de voorbije jaren bijvoorbeeld veel minder ingezet zijn op een breed ruimtebeleid voor kinderen en jongeren. Zonder het cultuurbeleidsplan zoals het vandaag bestaat waren de bibliotheken en de cultuurcentra in Vlaanderen nog steeds eilandjes waar ze nu groeiende archipels vormen.

2.1.3 Geactualiseerde en concrete uitgangspunten (2006)

Bovenstaande evoluties, standpunten en reacties hebben hun daadwerkelijke invloed. In het najaar van 2005 namen enkele parlementairen uit de Commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media, in samenwerking met minister Bert Anciaux, het initiatief om de administratieve “overlast” uit de decreten lokaal cultuur- en jeugdbeleid te schrappen. Het is uiteraard wat ongelukkig dat het onderzoek werd uitgevoerd op het moment dat deze schrapping nog geen realiteit was...maar deze is het nu wel.

Maar de minister van Cultuur, Jeugd en Sport engageerde zich echter tot een meer vergaande maar ook inhoudelijke aanpassing van zijn beleidsvoering t.o.v de lokale besturen. Dit betekent dat er op korte termijn (in 2006) drastische veranderingen zijn gepland voor de decreten lokaal jeugd- en cultuurbeleid. De komst van een nieuw decreet lokaal en regionaal sportbeleid zal meteen ook hierop inspelen.

Aan de basis van deze vernieuwing en actualisering liggen de volgende uitgangspunten:

- het Vlaamse cultuur-, jeugd- en sportbeleid wil met de gemeente- en provinciebesturen een **“gedeelde” verantwoordelijkheid** opnemen. Het is een actuele visie op overheidsbeleid om een overheidsproject tussen alle betrokken actoren (zowel overheids- als particuliere betrokkenen) niet te definiëren als een verdeelde werkelijkheid maar juist als een gedeeld project, waarbij elke actor vanuit zijn eigen bevoegdheden een eigen verantwoordelijkheid opneemt;
- de Vlaamse overheid vertrekt hierbij van een **vertrouwen** in de lokale planners en bij uitstek in de betrokken overheden. Dit vertrouwen is vanzelfsprekend: de lokale besturen zijn legaal gelegitimeerde systemen maar ook hun plancompetenties zijn sterk toegenomen
- de Vlaamse overheid betaalt, dus bepaalt mee, maar de inhoudsbepaling gebeurt door het stellen van **specifieke inhoudelijke doelstellingen** (structurele en projectmatige prioriteiten) die kaderen in het algemeen Vlaams beleid terzake, wat in belangrijke mate mee wordt aangestuurd door de noden, behoeften en verzuchtingen van de lokale besturen en de verschillende actoren op het terrein.. Deze worden door het gemeentebestuur (de lokale gemeenschap) gecombineerd met de eigen doelstellingen;
- de vernieuwde decreten pogen om (binnen de begrotingsgrenzen) **alle** gemeenten, provincies en de VGC voor deze samenwerking uitnodigen. Dit gebeurt vanuit een eenvoudige analyse: de verdeling van gemeenschapsmiddelen moet in de mate van het mogelijke alle Vlamingen ten goede komen;

- de Vlaamse overheid **stuurt op principiële doelstellingen** en **steeds minder op instellingen**, dus evolueert naar een geplande en systematische afbouw van gedetailleerde parameters m.b.t het eigen instrumentarium, de beschikbare infrastructuur, soort/aantal ambtenaren enz . Ook de middenstroom wordt op deze wijze steeds sterker aangestuurd;
- de Vlaamse overheid engageert zich tot een **geloofwaardige en transparante financiering** van deze decreten;
- decreten en uitvoeringsbesluiten worden **eenvoudig, licht en voorspelbaar**, met een minimum aan administratieve regels, technische procedures en een dynamisch ambtelijk toezicht dat niet alleen controleert, maar ook voedt, ondersteunt en systematisch benchmarkt;
- de financiering gebeurt op een eenvoudige, voorspelbare en doorzichtige manier, bijv. gekoppeld aan het aantal inwoners en algemene inhoudelijke doelstellingen;
- een zo eenvoudig mogelijke plansystematiek, met beperkte administratieve last;
- controle en toezicht (1) beperken zich tot het strikte minimum, (2) worden uitvoeriger bij klachten – hierbij speelt de betrokken adviesraad een cruciale rol (3) en werken steeds a posteriori, met uitzondering voor de aanvaarding van de meerjarenplannen.

2.2 Relatie tot het onderzoek

Het kabinet van de minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel heeft zich systematisch, betrokken en constructief bij dit onderzoek aangesloten. Toch is het duidelijk dat het specifieke perspectief van dit kabinet, zoals o.a in deze nota verwoord en door aanwezigen op de stuurgroepen steeds weer werd geuit, nauwelijks gehoor vond. Naarmate het onderzoek vorderde kregen de specifieke argumenten die alsmaar sterker het discours dat de onderzoekers opbouwden contesteerden, steeds minder plaats.

Dit uitte zich diverse malen en manifest door reacties vanwege het kabinet Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel op de verslaggeving, interventies en concrete aanzetten om het door de onderzoekers gebruikte referentiekader te verbreden, meer te enten op de praktijk van het Vlaamse cultuur-, sport- en jeugdbeleid.

Deze vaststelling problematiseert dus overduidelijk de aanpak, de inhoud en vooral ook de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek. Deze zijn voor het kabinet van de minister van Cultuur-, Jeugd- en Sport (en uiteraard beperkt tot het perspectief van zijn bevoegdheden) grotendeels ofwel weinig relevant, ofwel onjuist ofwel ook beleidsmatig ongewenst.

Tegelijkertijd is het opvallend dat de minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, vanuit zijn eigen referentiekader (zoals ook in deze nota verwoord), niet wachtte op dit onderzoek om in verregaande mate de beleidsverhouding tussen de Vlaamse overheid en de lokale en regionale besturen te actualiseren. Het is opvallend dat een deel (o.i het meest relevante) van de conclusies van dit onderzoek al in de beleidsnota's van het najaar 2004, geconcretiseerd in de beleidsbrieven van het najaar 2005 en specifiek voor het jeugdbeleid ook verwoord in het Vlaams Jeugdbeleidsplan 2006 – 2009 werden aangekondigd. In deze optiek blijkt het onderzoek, weliswaar a posteriori, beamend.

3 CONCRETE AANPAK VOOR DE VOLGENDE JAREN

In een brief van 15 juni 2005, gericht aan zijn collega-minister M.Keulen, nam minister Bert Anciaux reeds duidelijk standpunt in over de sluipende besluitvorming die achter dit onderzoekswerk schuilgaat. Een citaat hieruit illustreert overduidelijk deze aanpak en plaatst deze nota van in een tijdsperspectief.

Ik deel dus fundamenteel de bekommernis tot planlastvermindering waartoe de Vlaamse Regering zich engageerde. Ik hoed me echter voor een te afstandelijke, haast technocratische en veralgemeende aanpak hiervan (het badwater en het kind). Ik geloof voor de ontwikkeling, toepassing en evaluatie van de beleidsinstrumenten binnen mijn bevoegdheden heel sterk in een participatieve aanpak. Een proces van evaluatie en verandering startte, zoals ik al aangaf, enkele maanden geleden én met volle positieve betrokkenheid van alle meerderheidsleden in de commissie Cultuur van het Vlaamse Parlement. Ik wens deze aanpak te respecteren in zijn methode, ritme en doelstellingen. Ik bepleit ook onomwonden voor een nieuwe, geactualiseerde regelgeving waarbij mijn administratie een cruciale rol speelt, gebaseerd op deskundigheid en betrokkenheid.

Daarnaast wil ik hier, eveneens uitdrukkelijk en met evenveel overtuiging, mijn keuze voor het behoud van een sterke Vlaamse betrokkenheid bij het lokale cultuur-, jeugdwerk- en sportbeleid beklemtonen. De succesvolle ontwikkeling van een Vlaams beleid terzake kan niet zonder een sterke, intensieve verwevenheid en verbondenheid met het lokale niveau. Gemeente- en provinciebesturen hebben uiteraard, en daarvoor koester ik veel respect en hoge verwachtingen, hun eigen beleidsomgeving en -cultuur. Het Vlaamse beleid heeft sinds 1993 (decreet jeugdwerkbeleid) een systeem ontwikkeld waarin de betrokkenheid van twee bestuursniveaus op een planmatige en systematische wijze gekoppeld worden. Hierbij behoudt elk niveau het recht op eigen klemtonen, maar door overdracht van inhoudelijke prioriteiten en financiële middelen, kreeg de gezamenlijke betrokkenheid een vertaling in een gemeenschappelijk gedragen beleidsproject. Daarbij neemt de Vlaamse overheid een duidelijke maar gelimiteerde verantwoordelijkheid. Daarmee wordt het cultuur-, jeugdwerk- en sportbeleid op het Vlaamse, landelijke niveau organisch en performant gekoppeld aan de lokale beleidsvoering.

Het systeem van deze complementaire beleidsvoering wordt in het buitenland met veel bewondering en afgunst bekeken. In Nederland, waar sinds de jaren tachtig een rigoureuze decentralisering werd doorgevoerd (cfr. de voorstellen van dhr. Vandenabeele en mevr. Vanderpoorten), maakt men nu de trieste balans van een weggedeelde beleidsaandacht, de afwezigheid van een omvattend en effectief cultuur-, jeugdwerk- en sportbeleid en een sociaal-cultureel woestijnlandschap. Daarbij wordt het losknippen van de sectorale en specifieke beleidsverbinding tussen lokale en centrale overheid als belangrijkste oorzaak geduid.

De verwezenlijking van een sterke en sectorspecifieke (jeugd, cultuur, sport) beleidsvoering kan m.i niet zonder een nadrukkelijke en uitdrukkelijke verbinding met de lokale overheden. Ik ben me bewust dat we aan de overdracht van prioriteiten en middelen voorwaarden koppelen die door gemeentebesturen soms als zwaar en overbodig gepercipieerd worden. Deels zijn we daarbij te ver gegaan, zeker m.b.t administratieve en procedurele aspecten (cfr supra). Ik zal mijn beleid terzake drastisch aanpassen. Daarbij wil ik toch ook refereren aan de planlast die gemeente- en provinciebesturen soms zelf veroorzaken door de creatie van complexe reglementen, moeilijk hanteerbare procedures, betutteling van verenigingen enz. Het lijkt me noodzakelijk dat ook dit aspect kritisch wordt geanalyseerd.

Maar ik herhaal de twee belangrijke uitgangspunten waarop ik in geen enkel geval wil inleveren en die voor mij kernbegrippen van mijn beleidsvoering blijven:

Voor een effectief en sterk Vlaams cultuur-, jeugdwerk- en sportbeleid zijn sectorspecifieke regelingen voor de overdracht van prioriteiten en middelen tussen de Vlaamse en de provinciale en gemeentelijke overheden onontbeerlijk. Ze blijven hoekstenen en zijn daarom onvermijdelijk. Ze moeten vertaald worden in decreten die de overdracht van geormerkte middelen en Vlaamse prioriteiten mogelijk maken, met hierbij – ik herhaal – veel respect voor de handelingsbekwaamheid van lokale en provinciale besturen.

Een belangrijke voorwaarde aan deze sectorale beleidsvoering is het plaatselijke proces. Voor mij is een gemeentelijk cultuur-, jeugdwerk- en sportbeleid altijd het resultaat van een intensieve interactie en dialoog tussen bestuur en burgers, tussen schepen, ambtenaar, middenveld en individueel betrokken burgers. Deze visie overstijgt mijn bevoegdheden, maar is juist op het vlak van cultuur, jeugdwerk en sport wezenlijk belangrijk. De investering door een openbaar bestuur in een open, interactieve beleidsvoering zal, kan en wil ik niet als “planlast” interpreteren. Wel integendeel, ik wil hiervoor graag vanuit een democratische bekommernis het begrip “planlust” naar voor schuiven.

Op dit moment loopt binnen het beleidsdomein cultuur, jeugd, sport en media de actualisering van de decreten lokaal jeugd-, cultuur- en sportbeleid. Deze actualisering is uiteraard een dynamisch proces, waarbij er quasi constant overleg wordt gepleegd met de betrokken actoren, niet in het minst vertegenwoordigers van de VVSG en de specifieke verenigingen van ambtenaren (VVJ, ISB en in deze context ook Cultuur Lokaal). Het is opvallend hoe unisoos deze actoren hun grote affectie voor dit soort decreten uiten. Zij zijn absolute voorstanders van het behoud van deze specifieke decreten. Het komt er dikwijls op neer dat wij het enthousiasme naar nieuwe regels en administratieve lasten moeten remmen.

Daarnaast willen wij beklemtonen dat de middenveldactoren van het cultuur-, jeugdwerk- en sportveld en met hen de Staten-generaal van het Middenveld nog steeds pleitbezorger zijn van specifieke en sectorale wetgeving. Niettemin worden in de nieuwe regels reeds veel aanzetten tot sectoroverschrijdend werken ingelast.

Concreet zien de bestaan de trajecten er uit als volgt:

3.1 Decreet lokaal cultuurbeleid

De recente herziening van het decreet van 13 juli 2001 op het lokaal cultuurbeleid (december 2005), heeft reeds volgende effecten:

3.1.1 Minder beleidsplanlast:

- schrappen van de verplichte tussentijdse herziening van het beleidsplan
- vermindering voorwaarden waaraan een beleidsplan moet voldoen: een duidelijk, beknopt, bevattelijk en strategisch document, waardoor het “aantal bladzijden” kan afnemen, en het participatieproces en de communicatieve planning meer op de voorgrond wordt gezet
- de aparte beleidsplannen voor cultuurcentra, bibliotheken en het algemeen cultuurbeleidsplan worden samengevoegd tot één geïntegreerd beleidsplan
- van de administratie/minister wordt niet meer verwacht om inhoudelijke feedback op de strategische opties,... te geven, wél op het aanwenden van de ‘impulssubsidies’

3.1.2 Deregulering

- Eenvormigheid in data voor het insturen van documenten
- Het principe dat slechts één keer per jaar door de administratie gegevens kunnen worden opgevraagd en ervoor te zorgen dat dit meer gestroomlijnd gebeurt met steunpunten en onderzoeksinstellingen.
- Het schrappen van bepalingen in verband ‘standaarden en meetsystemen’ voor bibliotheken en cultuurcentra.
- Financieel verslag en werkingsverslag schrappen en vervangen door één verantwoordingsnota waarin de besteding van de subsidie wordt verantwoord.

In 2006 wordt de toepassing van het decreet verder geëvalueerd, wat opnieuw zal leiden tot een aantal bijstellingen.

3.2 Decreet gemeentelijk en provinciaal jeugdbeleid

Het regelgevend werk dat lopende is binnen het domein jeugd heeft er voor gezorgd dat aan de relevante in het onderzoek aangehaalde pijnpunten voor het decreet houdende de ondersteuning en de stimulering van het gemeentelijk, intergemeentelijk en provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid werd of wordt verholpen.

3.2.1 Voorstel van decreet 2005

- Parlement maakte uiteindelijk en bij hoge uitzondering toch de keuze voor een planningstermijn van drie jaar gezien de snel wisselende generaties jeugd(werk)verantwoordelijken en de verzuchting om toch elke generatie mee in het bad te nemen;
- verantwoordingsnota in plaats van jaarplan en werkingsverslag;
- verantwoorde administratieve verplichtingen met het oog op hun beleidsmatige doelmatigheid en noodzakelijkheid; beantwoordend aan het evenredigheids criterium.

3.2.2 Uitvoeringsbesluit 2006: reeds principieel goedgekeurd op de regering

- afschaffing van de bepalingen voor jaarverslag en werkingsverslag;
- uitbetaling van het voorschot wordt automatisch gekoppeld aan de aanvaarding van het jeugdbeleidsplan (vroeger aan het jaarplan);
- verantwoordingsnota moet enkel uitsluitsel geven over de besteding van de Vlaamse middelen (en niet meer van alle middelen op de begroting jeugd);
- via verantwoordingsnota kunnen wijzigingen in het jeugdbeleidsplan worden aangebracht;
- de verantwoordingsnota dient goedgekeurd door college (niet meer door gemeenteraad), tenzij men via de verantwoordingsnota het jeugdbeleidsplan wijzigt;
- de mogelijkheid om plaatsbezoeken uit te voeren;

- facultatief maken van het indienen van het voorontwerp van jeugdbeleidsplan (een service in plaats van een verplichting);
- het sterk vereenvoudigen van de procedure wanneer men alsnog besluit een voorontwerp in te dienen;
- automatische aanvaarding van jeugdbeleidsplan tenzij weigering van de minister binnen de 50 dagen;
- het uitgangspunt is duidelijk de veronderstelling dat alles goed verloopt tenzij er een bezwaarschrift wordt ingediend of indien uit plaatsbezoek blijkt dat één en ander grondig fout loopt.

3.2.3 Ontwerp van decreet 2006: binnenkort voor principiële goedkeuring op de regering

- introductie van de term interactief bestuur;
- schrappen van de pedagogische artikels met rechtsgrond in andere decreten;
- schrappen van het verplichte maatschappelijke kader voor het jeugdbeleidsplan;
- beperken van het aantal hoofdstukken van het jeugdbeleidsplan: van 8 naar 2: hoofdstuk jeugdwerkbeleid en hoofdstuk jeugdbeleid;
- hoofdstuk jeugdbeleid is een expliciete aanzet tot een categoriale aanpak van het jeugdbeleid en op deze wijze het afstemmen van de beleidsintenties die in verschillende sectoren leven ten aanzien van kinderen, jongeren en het jeugdwerk. Het decreet slecht aldus de schotten zonder de terechte sectorale verworvenheden al te zwaar schade toe te brengen;
- toevoegen van financieel overzicht;
- het schrappen van de verplichte beleidsindicatoren;
- maximaal 1 keer per jaar kunnen ten behoeve van de monitoring gegevens worden opgevraagd;
- herwerkte subsidiëringstructuur waarin sterker wordt ingezet op specifiek afgelijnde doelstellingen via de prioriteiten.

3.3 Decreet lokaal sportbeleid

In 2006 wordt een ontwerp van een decreet op het lokale en regionale sportbeleid aan het parlement voorgelegd. Dit decreet betekent een volledige vernieuwing in de relatie tussen de Vlaamse overheid en de gemeente- en provinciebesturen (en de VGC).

Dit decreet is gebaseerd op de uitgangspunten die in deze nota verwoord werden. Kernelementen hierbij zijn o.a:

- uitgangspunt: een gezamenlijk beleidsproject met de betrokken besturen;
- het sturen op doelstellingen en gericht prioriteiten (verenigingsleven, brede sportpraktijk, sociale correctie, meerjaren infrastructuurplanning en als tijdelijke prioriteit de kwaliteit van de jeugdsportbegeleiders);
- een financiering die voorspelbaar is en alle beoogde besturen ook een werkelijke kans tot intrede biedt;
- een toezicht dat erg beperkt is en enkel optreedt bij klacht (via sportraad) of bij vaststellingen ter plaatse;
- een uiterst eenvoudige administratieve relatie.

4 CONCRETE AFWEGINGEN BIJ HET ONDERZOEK

4.1 Specifieke opmerkingen

Bij de cluster C4, case jeugdwerkbeleid, stelde men dat een termijn van 6 jaar minder sturing zou betekenen. Dit decreet werd eind 2005 door het Vlaams parlement gewijzigd via voorstel van decreet. Deze wijziging werd unaniem goedgekeurd, waarbij er er in de schoot van het parlement geen meerderheid voor de planningsperiode voor 6 jaar was te vinden. Daar werden bovendien gegronde argumenten voor aangehaald. Dit voorbeeld geeft aan dat een overheid soms ook bewust kiest voor een niet-minimalistische sturing. Alweer een bewijs dat bestuurlijk niet altijd gezworen wordt bij een minimalistische sturing en dat er dikwijls gegronde redenen zijn om van zo'n principe af te wijken. Ook de quotering per cluster en per case schieten hierin tekort. Als er al een quotering moet komen dan lijkt mij dat de middenoptie bij deze quotering niet even zwaar kan worden gewogen als de maximalistische sturing. In het onderzoek maakt men dat onderscheid niet.

Bij de cluster C5, case jeugdwerkbeleid, stelde men dat er nauwelijks overleg is van de lokale besturen met de afdeling Jeugd en Sport. Gezien de herhaalde klantentevredenheidsonderzoeken die bij de cel lokaal van de afdeling Jeugd en Sport werden gevoerd en de frequentie van de vergaderingen van de reflectiegroep lokaal jeugdwerkbeleid van de afdeling Jeugd en Sport, alsook de afgeleide werkgroepen, moet deze uitspraak toch zwaar genuanceerd worden.

Bij de cluster C5, case jeugdwerkbeleid, stelde men tevens dat tijdig overleg en informatie noodzakelijk is. Ook deze analyse stellen we, gezien voornoemde, zwaar in twijfel. Temeer omdat we er in het jeugdwerkbeleid de goede gewoonte van maken om de wijzigingen aan het Vlaamse kader steeds ten laatste in het begin van het planningsjaar aan de betrokken gemeentebesturen bekend te maken, de facto één jaar voor het eigenlijke plan in werking treedt.

Bij scenario 2, afschaffen van alle planverplichtingen, is het plan per sector een jeugdwerkbeleidsplan en een plan per doelgroep een jeugdbeleidsplan. In het onderzoek staat één en ander verkeerd vermeld.

We kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat de beperkte Swot-analyse enkel die elementen vernoemt die de door de zoekers als opportuun geachte conclusies moeten onderschrijven.

4.2 Reflectie bij de aanbevelingen

Het onderzoek vermeldt drie mogelijke scenario's om aan de vooronderstelde probleemstelling te verhelpen. Vanuit het referentiekader van het Vlaamse cultuur-, jeugd- en sportbeleid geven deze voorstellen geen goede oplossingen.

Daarbij refereren wij uiteraard aan de in deze nota geëxpliciteerde uitgangspunten en bemerkingen. Dit maakt een specifieke reactie op aanbevelingen moeilijk.

Binnen deze beperkingen reflecteren wij als volgt:

- De scenario's 1 en 2 zijn uiteraard ongewenste keuzes.
- Scenario 3, zij het uitdrukkelijk in gewijzigde vorm, biedt misschien een aantal wenselijke perspectieven.

Een door ons gewenst proces van aanpassingen en verbeteringen in deze context en uiteraard voor de bevoegdheden cultuur, jeugd en sport, moet op de volgende uitgangspunt gebaseerd zijn: elke wetgeving, ontstaan op een sectorspecifiek historisch moment, vraagt ook voor zijn aanpassingen een sectorspecifieke veranderingstraject. Voor elk betrokken decreet is dit veranderingstraject ingezet, wijzigingen worden nog dit jaar (2006) aan het parlement voorgelegd. Hierbij worden nog geen clusterings – van welke aard ook – beoogd. In de mate van het mogelijke worden de procedures, toezicht, controle, begeleiding gelijkaardig georganiseerd.